

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt XLVIII. Quid sint consilia mala consulenti ipsi perniciosa?

urn:nbn:de:hbz:466:1-45699

probris vexatus, respondit: *Impar mihi tecum certandi conditio est: nam ut maledicere, & malè audire tibi facillimum est: sic mihi maledicere insuane est, & malè audire insuetum.* Memor erat nimirum illius: *Qui quæ vult dicit, quæ non vult, audit.* Vt ergo non audiat, quæ non vult; neque quæ vult dicat; aut certè illud sibi præceptum datum meminerit: *Cunctis sermonibus, qui dicuntur, ne accommodes cor tuum, ne fortè audias seruum tuum maledicentem tibi. Scis enim conscientia tua, quia & tu crebrò maledixisti alijs.*

Plutarchi, in vita Catonis

Eccles. 7. 22.

C A P V T XLVIII.

Quàm sine consilia mala consulenti ipsi perniciofa?

Consilium talionem etiam pertinet, quod plerumque in eorum caput recidat consilium malum, qui alijs perperam consulerunt. Si enim *consilium est, examinandarum, gubernandarumq; causarum subtilis animi prospectus;* utique neque cæcus dux, neque amens consultor adhiendus est; ne *cæcus si cæco ducatum præstet, ambo in foueam cadant.* Quia *sine ratione consilium bonum stare non potest,* ut Philosophus docet. Vbi ergo ratio deest, mens cæca nihil prospicit, nec alium dumtaxat in foueam ducit, sed ipsa quoque eodem cadit. Quod si consilium non ignorantiâ, sed malitiâ & consultò sit malum, tunc utique sicut iram ita & pœnam diuinam meretur. Vnde senarius prouerbialis extat:

I.

Cic. lib. 2. Rhetor.

Matth. 15. 14.

Aristot. lib. 6.

Ethic. c. 9.

Malum consilium consultori pessimum.

A. Gellius

lib. 4. Noct.

Attic. c. 5.

Cuius adagij originem ex Gellio accipe: *Statua Roma in comitio posita Horatii Coclitie, fortissimi viri, de celo tacta est. ob id fulgur piaculis luendum, haruspices ex Etruria acciti, inimico atq; hostili in populum Romanum animo, insituerant eam rem contrarijs religionibus procurare, atq; illam statuam suaserunt in inferiorem locum perperam transponi, quem sol appositu circum undiq; aliarum adium, nunquam illustraret. quod cum ita fieri persuasissent, delati ad populum proditiq; sunt, & quum de perfidia confessi essent, necati sunt, constititq; eam statuam proinde ut vera rationes, post comperta, monebant, in locum editum subducendam, atq; ita in area Volcani sublimiori loco statuendam, eaq; res bene & prospere reipublica cessit. Tunc igitur quod in Etruscos haruspices male consulentes animaduersum vindicatumq; fuerat.*

fuerat.

fuerat, versus hic scitè factus cantatūq, esse à pueris urbe tota fertur, Malum consilium consultori pessimum est. Ea historia de haruspibus, ac de versu isto senario, scripta est in Annalibus Maximilibro undecimo, & in Verrij Flacci libro primo rerum memoria dignarum, videtur autem hic versus de Græco illo Hesiodi versus expressus:

Ἡ δὲ κακὴ βουλή τῶ βουλευσάντι κακίστη

II.

Cur autem consilium malum in consulentem refundatur, nihil est quærendum. Suspectus est cocus, qui cibum parat, quem ipse nolit edere. Tute intruisti, tibi excidendum est, ait ille. Merito iubetur ipse calicem haurire, qui venenum miscuit alteri. Suadeo, quod ipse facturus essem, ait fidelis amicus. Sentio, suadeoq, tibi, quibus haud grauer uti. Ipsa mihi similis si quando occurreret vsus, inquit apud Homerum Calypso. Græcis ἱερὸν ἢ βουλῆ, Sacra quedam res est consilium. Ut ergo libenter est accipiendum, cum res postulat, ita quoque est religiosè citraque fraudem dandum, si quis egeat. Alioquin non defuturum est Numen, quod pœnas repetat ab eo, qui rem sacram ac diuinam violârît. Meminit T. Lilius Papyrium Cursorem, cum consul Aquiloniam obsideret, velletque prælium committere cum hostibus, nisi si quid auspicia refragarentur; ac consultus pullarius suaderet uti committeret, eum aues infausta nuntiasent, re cognita pullarium in prima acie constituisse: qui primo traiectus telo violatam religionem expiarit. Valerij verba sunt: Papyrius Cursor consul cum Aquiloniam oppugnans prælium vellet committere, pullariusq, non prosperantibus auibus ementitus optimum ei auspiciū renuntiasset; de fallacia illius factus certior, sibi quidem & exercitui bonum omen datum credit, ac pugnam iniit. Caterum mendacem ante ipsam aciem constituit: ut haberent Dycius capite, si quid ira conceperant, expiarent. Directum est autem siue casu, siue etiam celestis numinis providentia, quod primum è contrariâ parte missum erat telum, in ipsum pullarij pectus, eumq, exanimem prostravit. Id ubi consul cognouit, fidente animo & hostes inuasit, & Aquiloniam cepit. Tam citò animaduertit, quo pacto iniuria imperatoris vindicari deberet, quemadmodum violata religio expianda foret, & quâ ratione victoria apprehendi posset. Egit virum seuerum, consulem religiosum, imperatorem strenuum: timoris modum, pœna genus, spei viam, uno mentis impetu rapiendo. Quid autem mi-

Homer. lib 5.
Odyssæz.

Tit. Lilius
Dec. 1. lib. 10.

Val. Max. l. 7.
cap. 1.

rem mirum est, pullarium consilio mendaci, dum Papyrium, voluit decipere, se ipsum in exilium dedisse: illius discipulus erat, illius artem exercebat, qui ut omnes secum in interitum trahat, ipsos etiam Prophetas conatur ad mala consilia danda impellere. Hinc enim ait: *Egrediar, & ero spiritus mendax in ore omnium Prophetarum eius*, Achab scilicet, qui noluit audire Michæam consulentem bene; sed tantum credidit illis, qui optata prophetarent. Melior fuit Papyrius Cursor rege Achab. Ille enim maluit sibi vera, quamuis ingrata dici; iussitque grata mendaciter promittentem in prima acie stare, ut primus caderet. Quadrat in hunc pullarium optimè, quod Virgilius cecinit de alio augure, in prælio, quod cœperat, infelice.

2 Parah. 20.

Cadit ipse Tolumnius augur,

Virgil. lib. 12.
Æneid.

Primus in aduersos telum qui torserat hostes.

Cœpit quippe prælium, qui suasit prælium; nihil enim illi tunc homines, sine augurijs, incipiebant. Quod sæpe contingit hodieque, ut litium, rixarum, & bellorum authores maxima litium, rixarum, & bellorum sentiant detrimenta.

Par autem est, ut, quemadmodum bene consultum, & consulenti & consultori prodest; ita malè consultum ipsi quoque noceat consultori. Quod Varro his verbis indicauit: *Opinor, non solum, quod dicitur, Malum consilium consultori esse pessimum, sed etiam bonum consilium ei, qui consuluit, & qui consulitur, bonum habendum*. Sicut ergo sagitta in militem lorcatum missa resilit in iaculantem; ita ab eo quem diuina armat protectio, consilium perniciosum retorquetur in consulentem. Extat in hanc sententiam apologus non inuenustus. *Leonem, ob senectam, agrotantem, & ea causa suo in iustro continentem sese, cetera quidem animantia, officij gratia, visebant regem suum, excepta vulpe. Proinde lupo nactus opportunitatem, accusauit vulpem, apud leonem laesa Maiestatis, qua pro nihilo haberet eum, penes quem rerum erat summa, nec, ob contemptum, ad visendum accessisset: atque, interea interuenit in lupi fabula vulpes, & extremam sermonis partem audiuit. Itaque, leo conspecta vulpe, protinus aduersus eam infremuit. At illa postulato ad purgandum sese spatio, Et quis, inquit, omnium, qui huc conuenerunt tantum tibi profuit, quantum ego, qua quoque ver sumo circumcurstauit, tibi, morbi remedium à Me-*

III.
M Varro l. 3.
de re rustica
cap. 16

Tjj

diene

dicis reperit eumq; leo protinus edixisset, ut remedium aperiret: si vinū, inquit, lupum excories, & illius pellem induas, conualesces. Leo credulus continuo lupum inuasit & interemit. Quo extincto risu astuta vulpes, calumniatoris malum consilium in ipsius recidisse caput.

IV.

- Hoc ipsum non tacuerunt diuinæ litteræ, in quibus hoc traditur axioma: *Faciendi nequissimum consilium, super ipsum deuoluetur, & non agnoscat, unde adueniat illi.* Non agnouit Achitophel, unde veniret suum exitium, quod à Domino venit, & super ipsum deuolutum est. *Consilium autem Achitophel, quod dabat in diebus illis, quasi si quis consuleret Deum: sic erat omne consilium Achitophel, & cum esset cum David, & cum esset cum Absalom.* Quando igitur dixerunt Absalom & omnes viri Israël: *Melius est consilium Chusai Arachita, consilio Achitophel: Domini nutu dissipatum est consilium Achitophel utile (Absaloni, pessimum Dauidi, & coram Deo) ut induceret Dominus super Absalom malum.* Itaque Achitophel videns, quod non fuisset factum consiliū suum, stravit asinum suum, surrexitq; & abiit in domum suam, & in ciuitatem suam: & deposita domo sua, suspendio interijt. Quapropter nequissimum consilium, super ipsum deuolutum est. Nequissimum autem merito potest appellari; quia licet Absaloni utile fuisset, tamen absolutè fuit malum, immò pessimum, tum quia contra diuinum præceptum, quo iubentur filij parentes honorare; tum quia ei ipsi in caput est deuolutum, à quo est profectum. Igitur Achitophel, dum voluit Absaloni consulere bene, sibi consuluit malè. Quo loco etiam atque etiam mihi monendi sunt Principum Regumque consiliarij, ne se ipsos fallant, dum existimant nihil sibi à Deo metuendum, dummodo Principibus Regibusue suis vtilia, & hisco profutura suadeant, siue fas sit, siue nefas, quod suadent. Possunt enim etiam vtilia consilia esse inhonesta; & hinc mala, atque tandem super ipsos consiliarios deuoluenda. Primùm ergo videndum est in consilijs, an non Deum offendant? deinde num dominis profint? Perniciosa fidelitas est, quæ supremum iudicem habet aduersantem. Quid miserius est, quàm cum proprio exitio alijs prodesse? Eat aliquis adulator, qui vt domino suo placeat, suadeat noua onera, suggerat inauditas artes opum augendarum, cum manifesta iniuria damnoque subditorum, *conuersetur dolor eius, in caput*

Psal. 7. 17.

NUM 2

eius: & in verticem ipsius iniquitas eius descendet. Ob hanc meritissimam vindictam, ait regius Propheta: *Confitebor Domino secundam iustitiam eius: & psallam nomini Domini altissimi*; neque consilium malum dabo, neque probabo ab alijs datum. Themistocles in concione dixit, se reperisse consilium, quod summopere pertineret ad dignitatem Atheniensium: sed id eius esse generis, vt proferri non expediret; cum nulla consilia meliora sint, quam illa, quæ ignorauerit aduersarius antè, quam facias; quæ si eis prodantur, in propriam perniciem sint reditura. His auditis populus censuit, vt consilium vni Aristidi indicaret: si is probaret, probaturos omnes. Cum igitur Themistocles indicasset Aristidi, se de incendenda Græcorum nauali statione cogitare (sic enim fore, vt Athenienses toti Græciæ dominarentur) Aristides ad populum progrediens, dixit Themistoclis consilio nihil esse vtilius, sed eodem nihil inhonestius. Qua audita voce populus vetuit, ne super ea re in posterum verba faceret Themistocles. *Hic certè populus quiddam Philosophicum prestitit*, ait Plutarchus, *repudians utilitatem cum turpitudine coniunctam*; immò prestitit quiddam Christianum. Apud nos enim nihil vtile est, nisi honestum; cum sciamus, inhonestis consilij diuinam iram imminere, quæ & dantes plectit, & malè vsurpantes. Vt enim, qui in cælum expuit, sputo suo foedatur, ita qui contra Deum consulit, malum sentiet, & in verticem ipsius iniquitas eius descendet.

Verè alius dixit: *Apud ipsum est fortitudo & sapientia: ipse nouit & decipientem, & eum, qui decipitur. Adducit consiliarios in stultum suum, & iudices in stuporem*; vt, dum stultè consulunt, suismet consilij irretiantur; ac dum stupidè iudicant, ore suo iudicentur, sententiaque propria damnentur; & legem, quam in alios tulerunt, ipsi patiantur. Quo pacto Eutropius Eunuchus, dum stude- ret in quosdam, qui ad templum confugerant, animadertere, per- suaasit Imperatori, vt ferretur lex, qua templi religio nulli prodes- set nocenti. Lata lege factum est, vt Eutropius cum offendisset, Casarem irritata Augusta Imperatrice, confugeret sub altare, vnde protractus capite plexus est, suo ipsius consilio perditus. Quam historiam non solum tradidit Socrates in historia triparti- ta, sed etiam Nicephorus his verbis: *Eutropius Eunuchorum in-*

Ibid. 12.

Plutarch. in
Aristide.

V.

Iob. 12. 16.

Nicephor.
Callist. lib. 23.
hif. Esch. 6. 4.

Xyy 2

Imperia.

Imperiali cubiculo princeps, qui ad Consularem dignitatem peruenerat, & pater Imperatoris uocatus fuerat, neque presentis fortuna magnitudinem tulit, neque quidquam de rerum humanarum mutabilitate cogitauit, sed ubi vlciſei quosdam in animum induxiſſet, magnopere contendit, ut Imperatores Constitutionem ferrent, ne quis ad Eccleſiam confugeret; ſed etiamſi quis ad eam confugiſſet, & ſupplex Deo factus eſſet; atque in templis metus cauſa verſaretur, ut inde extraheretur. Potiſſimum uero id fecit propter Pentadium clariſſimi Ducis Timadij coniugem, quem magna gloria uirum affectata Tyrannidis reum aſe actum, Oaſim ad perpetuum exilium deportari curauerat. At ille ſui, quemadmodum audiui, oppreſſus, aut ne peius quidquam pateretur, ueritus, arenosis ibi locis errans ſtatim uitam finiit. Et Lex, quam Eutropius ferendam curauerat, ad finem ſuum perducta eſt. Breui uero poſt, cum Imperatorem offendiſſet, aut qui in Coniugem eius contumelioſus fuiſſet, primus ipſe quam perferri ſtuduerat Legem, ſtatim uolauit. Nam ex Imperialibus adibus profugiens ſupplex in Eccleſiam conſedit. Tum Ioannes abſurdum Eutropy conatum redarguens luculentam habuit Orationem, in Ambone ſeu ſuggeſtu, qui mos eius erat, quum populum doceret, ut omnes uocem eius exciperent, ſedens. In ea oratione, quum eorum, qui poteſtatem, & Magiſtratus gerunt, ſupercilium & arrogantiam quantum potuit, taxauit; tum populorum humanarum inſtantiam, qua eodem loco manere non ſoleant, propoſuit. Sed enim qui hoſtili erga eum erant animo, & hoc ipſum calumnioſe reprehenderunt, illud carpentes, quum miſerari potius caſum eius qui de uita periclitatus ſit debuerit, qui in ſuper arumnam arguerit, aſſuſionem illius adarguens, & calamitati inſultans. Eutropius tam impij facinoris pœnas non multo poſt propter multa quoque alia delicta luit, capitali affectus ſupplicio. Lex autem operâ eius lata publici monumentis ſublata, & nomen eius in catalogo & nomenclatura Conſulium expunctum eſt. Eccleſia autem DEI legibus bene dudum conſtitutis enituit eo ipſo ſcilicet die apertam iniuriam uindicante.

VI.

Nicephor.
lib. 9. hiſt.
Eccl. c. 34.

Paulo clementiùs, pro merito tamen tractata eſt pecunie cupiditate perſida facta ancilla, eodem authore teſte, qui de S. Athanaſio ita ſcribit: Dicitur ſanè hic uir multa & diuerſa, diuino iudicio, enaſſiſſe pericula. Quòd namque DEO eſſet perquam charus, qua futura erant, itidem ut præſentia per gratiam Dei prouidebat.

Mul-

Multa certè, & admiranda futurorum cognitionem viro ei contestantur. Primò namque, Constante adhuc vivente, Constantio insidias ei struente, quæ fuga sibi consulisset, apud notum quemdam hominem in subterraneo, & caliginoso specu, aqua olim cisterna, latuit, nemine præter ancillam conscio, qua quòd fidelis esse videretur, ad usus necessarios ei inseruiebat. Postquam autem in hoc magno studio adversarij insubuerè, ut virum vivum caperent, & ancilla ea pecunia ab illis corrupta mercede eum proditura erat, præueniens DEVS insidias ei indicavit. Ita ipse aliò concessit, at illa ut qua contra heros suos falsa dixisset, plagas reportavit. Grauis siquidem eis constituta fuerat pœna, qui Athanasium celare comperti fuissent, ut qui contra Imperatoria iussa niterentur, & rectam reipublicæ administrationem tollerent. Consilium itaque ancillæ de Athanasio capiendò datum, quia diuinitus in irritum cecidit, in ipsam ancillam retrocessit, quæ pro mercede proditoris, ad satietatem, vapulavit. Eiuscemodi consilia alij multi dant, qui captantes capiuntur.

Quemadmodum autem malum consilium frequenter in ipsius consulentis caput resilit, ita, tametsi non noceat auctori in sua domo, tamen nocet illi, tamquam membro communitatis, in quam totam solet esse detrimentosum. Hinc Homulius, teste Ælio Lampridio, cum à Traiano Imperatore audivisset, Domitianum pessimum fuisse Imperatorem, amicos tamen optimos habuisse, dixisse fertur: *Melius erat unum malum pati, quàm multos.* Atque idcirco optare solebat potius malum principem, qui bonos haberet consiliarios ac amicos, quàm bonum, qui malos haberet, quibus rerum administrationem committeret. Putabat enim facilius fore, ut à multis bonis vnus malus ad saniora duceretur, quàm ab vno bono multi à malitia auerterentur, qui & sibi, & Reipublicæ nocerent consulendo. Quod videre fuit in Nerone Romanorum Imperatore, qui natura crudelis, consiliarios suorum insuper instinctu, multa contra dignitatem fecit, cum crebrò ab illis audiret: *Tu hac pateris? Tu hoc times? Ignoras, te Cæsarem esse? neq; illorum potestatem habere, non illos tui?* Quibus venenatis consilij id effecerunt, ut eadem in ipsos quoque cogiraret, quippe qui & illorum se Cæsarem esse meminisset. Ita contingit illis, qui consulentes volunt adulari, quorum tota vis est, & mens, dicere, quæ

Y y 3

placeant;

VII.

Æl. Lamprid.
in Alexandro, & Fulgof.
lib. 7 cap. 2.

Xiphilin, in
Nerone.

Iob. 18. 7.

placeant; facere quæ noceant, nihil pensi habent. Atque de tali homine dicitur: *Arctabuntur gressus virtutis eius, & præcipitabit eum consilium suum.* Qui ergo & sibi & Reipubl. vult bene, bene consulat; eosque qui bene, hoc est, prudenter, fideliter, & ubi necesse est, cum secreti silentio, nec præcipitanter consulant, nec quidquam ad gratiam captandam, vel ob alios privatos affectus fingant. Quamobrem Fridericus Cæsar, consiliarijs suis in curiam vocatis, *Vinam inquebat, consiliarij mei in palatij vestibulo duas ru deponerent. Sic enim & ipsi rectè consulerent, & mihi etiam inter consilia dyudicare facillimum esset.* Interrogatus autem, quænam res illæ essent? *Simulatio, & Dissimulatio,* respondit.

VIII.

Mendacij quoddam genus est, simulare ea, quæ non sunt; vel dissimulare, quæ sunt. Itaque qui suadet aliquid simulando, mentitur, enimvero in caput suum mentitur, dignus mercede, quam mendaces promerentur. Est enim mendacium falsa verborum prolatio cum intentione fallendi: falsa autem odio, voluntas fallendi supplicio est digna. Et tamen hac se arte alunt plurimi, à qua se vel Ethnici excusauerunt.

Iuuenal sat 3.

*Quid Roma faciam? mentiri nescio, librum
Si malus est, nequeo laudare, & poscere: motus
Astrorum ignoro: funis promittere patris
Nec volo, nec possum: ranarum viscera numquam
Inspexi: ferre ad nuptiam qua mittit adulter,
Qua mandat, norint alij.*

Baron. An.
Christi 723.
tom 9 ex
Conc. Nicæ
no 2. Act. 5.
& Damascen.
de hæc.

Qui itaque norunt, atque ex simili arte consulunt, quid capiti suo suant, ostendit breuiter Theophanes, copiosè autem & luculentior exemplo, quàm testimonio ex sacrosancto Occumenico Nicæno Concilio, & Damasceno Cardinalis Baronius, qui hæc verba transcripsit: *Per ea tempora in Tiberiade dux quispiam erat Hebræorum impiorum, cui nomen Serantapechys, officina diabolorum, quibus vitare animas, lusus est & jocus, homo prestigator, & veneficus, & Ecclesia Dei hostis implacabilis. Hic animaduersâ Gizidi Regis lenitate, hominem aggredditur, polliceturq; Hebræorū ingenta malitia in se Regi quadam predicturum, & vatem acturum in maximè necessarijs rebus se offert. Eus ob res cum esset insinuatus Tyranno: Volo (inquit) ô Princeps, modo me audias, rationem quamdam indicere tibi, quæ poteris facillimè*

cillimè, & vitam commodam degere, & triginta annos regnum aequabili in potestate conseruare. Stultus autem Tyrannus spe & desiderio longioris vite animi lenitate elatus (erat enim homo voluptatibus deditus) respondit: Quacumq; me iusseris facere, modo possum, agam. Veneficus autem Hebraus confestim, inquit: sine vlla dilatione iube vniuersum per regnum epistolam, que passim circumferatur, scribi & mitti, qua omnè imaginem & picturam, siue ea in tabulis, siue in opere musaico in pariete; siue in vasis sacris, aut indumentis & altaribus sit, & quacumque in Christianorum Ecclesijs reperitur, deleri, expungi, auferri, & ex toto subverti mandes: neq; illas solam, verum omnes similitudines, & earum etiam, qua in foro ornatius, & honestatis gratiâ collocantur: nullâ igitur ratione aliâ, quàm ut odium & furorem aduersus Christianos exerceret, prestigiator id tentauit. Tyrannus autem nefandus prestigiatori lenitate suâ auscultans, missis nuntijs, omnes sanctas imagines & similitudines per vniuersam prouinciam abstulit. Hoc itaq; modo primùm Ecclesie ornamenta, procurante Hebræo venefico, ablata sunt Christiani autem cum id suis manibus facere decretaerent, missi sunt Hebræi & Arabes, homines in Deum impij, qui imaginibus exustis Ecclesiarum, quasdam calce, quasdam alijs coloribus dealbarunt, & incrustarunt. Ita plane Ioannes Damascenus de Iconoclastis ita dicitis (inquit) quod cum sanctas & veneratione dignas imagines cum ignominia tractassent, tum in minutissimas partes comminuerunt, tum coniecerunt in ignem, eodemq; modo eas, qua in parietibus erant depicta, partim aqua calida, partim calee atramentoq; obliterarunt. Hæc ipse, sed pergit Ioannes Orientis Vicarius: Hæc autem cum peruenissent ad aures Pseudoepiscopi Nacolia, & qui eiusdem erat cum illo opinionis, impios Hebræos & Arabes imitati, Ecclesias Dei, veluti crucem Christi verecundantes reddiderunt. Arbitror autem relatu dignum, ut & sanctitas vestra audiat, quem finem ignauus iste & veneficus Hebræus habuerit. Gixidus enim, qui facinus perpetrauerat, ultra annum cum dimidio non vixit, in ignemq; æternum descendit. Postquam autem mortuus fuit, in pristinum ordinem & statum imagines restituta sunt. Filius autem illius Uldius nomine indignatus Hebræo tamquam interfectori patris turpissimâ morte, hominem mori coëgit. Ita is falsi sui vaticiniij dignum premium accepit. Sanctissimus Episcopus Morsena dixit: Ego paruulus eram in Syria, quando Saracenorum Princeps imagines subuertit. Hæc

ctenus

denus Nicæna acta, quæ non tantum docent, in imaginum persecutorem iustissimè vindicatum esse; sed etiam veneficum id, quod & à ratione, & à veritate longè auersum, consulentem, sibi met ipsi pessimè consuluisse. Neque enim tyrannus hoc consilio vitam prolongauit, sed incidit, neque Hebræus aliud obtinuit, quàm vt, mercedis loco, turpissima morte mactaretur. Ita ad perniciem elabuntur ingenia, sine consilio consulentia; aut malitiose suadentia vanitatem.

C A P V T XLIX.

Calumnia in calumniatoris caput reuerfa.

I.

S. Thom. 3. 2.
quæst. 68,
art. 3.

Confausta linguæ soboles est etiam *calumnia*, seu falsa & malitiosa criminis impositio, diabolicum vitium, nam & malus spiritus hinc *diabolus* appellatur. Hæc improba oris soboles tres contaminat, delatum, cui aliquid mali per mendacium affingit; auditorem calumniæ, qui, quia sæpe credit, quod clanculum audit, delatum ad respondendum & refellendum non admittit: ac demum delatorem quoque ipsum in quem reuolat, sicut sagitta à clypeo repercussa. Siquidem primò, eius modi sycophanta, apud prudentes è cantu, vt auis, cognoscitur, & horretur. Socrates calumniatorem nequaquam admittendum esse idcirco suadebat, quia non ex benevolentia tecum, sed malevolentia loquitur: & quemadmodum aliorum arcana tibi detexit, similiter etiam, quæ tu dixeris, exponet alijs. Vt ergo metuendus, sic fugiendus est: neque enim tibi experieris, quàm alijs, fideliorum; cum idem sit, hoc est, calumniator; à quo quid potes aliud, quàm calumniam expectare? Tange illum, & vel modicum offende, mox videbis eum linguam in promptu habere, sicut scorpio caudam, quam ad quemuis afflatum vibrat. Itaque gratiâ sæpe seipsum antè, quàm alterum priuat.

Antonius in
Melissa par. 1.
ser. 35 Max.
ser. 10.

II.

Secundò delator debet timere alium delatorem; qui si desit, tamen sæpe veritas cum tempore emergit, venitque in lucem; & calumnia non rarò, se ipsam prodit. Quid tunc non refundit malorum in authorem suum? Notam illi in frontem, aut saltem in famam inurit; odium creat; fidem omnem adimit; adeò, vt in mendacio deprehensus, postea quoque, cum vera dicit, fidem non

merca-